

't Kost toch wel moeite . . .
om een ander te nemen zoals hij is.

Eigenlijk gek, dat het ons zoveel moeite kost om een ander te nemen zoals hij is. Ook al omdat we van die ander meestal wel verlangen dat hij ons neemt zoals we zijn. Toch kost het ons dikwijls moeite. Kijk maar eens om U heen. Misschien mag ik ook zeggen: ga bij U zelf maar eens na. We hebben er allemaal wel in meerdere of mindere mate last van dat we een ander niet accepteren zoals hij is.

Maar moet dat dan? zult U vragen. Moet ik de ander dan accepteren zoals hij is? Ja, dat is nou al direkt zo'n lastige vraag, waarop je niet zonder meer met ja, en ook niet zonder meer met nee kunt antwoorden. Het kan gerechtvaardigd zijn om de ander niet te nemen zoals hij is, maar 't kan ook bijzonder onrechtvaardig zijn. En nou heb ik het gevoel, dat we ook dáár dikwijls moeite mee hebben met de ander te nemen zoals hij is, ook als we geen goede redenen hebben om dat niet te doen.

*
*
*

'k Denk bij voorbeeld aan de vader die hevige kritiek had op zijn notabene volwassen en reeds lang zelfstandige zoon. De vader had altijd een grote maatschappelijke belangstelling gehad en zich in politieke en andere sociale bewegingen altijd zeer verdienstelijk gemaakt. Maar met die zoon van hem was 't niks. Die ging 's zondags naar de voetbalmatch kijken. Die ging naar de bioscoop. En verder . . . verder hield hij zich onledig met knutselen. O ja, hij maakte wel aardige dingen. Maar wat had je daar nou aan? — De vader kan best ten dele gelijk hebben gehad. Misschien zaten er in de zoon ook nog andere mogelijkheden. Misschien schoot hij in zijn sociale verantwoordelijkheid ook wel tekort. Maar uit de hele toon, waarop de vader over hem sprak, bleek toch wel duidelijk dat de vader moeite had om de zoon te nemen zoals hij was. Hij nam hem als het ware kwalijk, dat hij was zoals hij was. Eigenlijk wenste de vader dat de zoon net zo zou zijn als hij. De vader wou in zijn zoon zijn evenbeeld zien. Hij wilde zichzelf als het ware in zijn zoon voortzetten. En daarmee miskende de vader het eigene in de zoon. Hij ontzegde hem — zonder dat hij dat besepte — het recht om het leven in overeenstemming met eigen behoeften en mogelijkheden in te richten. Dat knutselen kon voor de zoon wel eens heel belangrijk zijn en voor hem het middel om zijn scheppende vermogens tot uitdrukking te brengen, zoals zijn vader het in zijn sociale activiteiten deed.

Daar hebben we allemaal wel eens moeite mee. Ons te verenigen met het feit, dat andere mensen anders zijn dan wij. Wij willen ze altijd aan onszelf afmeten. Maar dat kan tot ernstige conflicten aanleiding geven. Daar zijn zelfs huwelijken op gestrand. Ik denk aan de man die een eigen zaak had opgebouwd. Een knap stuk werk. Heel zijn kunnen had hij er in uitgeleefd. En dag en nacht was hij ermee bezig geweest. En alsof dat heel vanzelfsprekend was, had hij van zijn vrouw hetzelfde geëist. Nooit was er tijd voor iets anders. De zaak slurpte alle aandacht en energie op. Voor de man was dit niet erg. Zijn zaak was zijn leven. Maar de vrouw kon het op de duur niet opbrengen. Ze had ook andere behoeften: Ze zou graag moeder zijn. . . . maar dat kon niet. De zaak! Ze had behoefte aan wat vertier: eens samen naar de bioscoop; eens op bezoek bij vrienden. Maar er was geen tijd voor. De zaak! Er ontstonden spanningen tussen man en vrouw. Ruzie en nariigheid. Verwijdering tussen twee mensen, doordat de man van zijn vrouw had geëist, dat ze zou zijn zoals hij. Zonder dat de man het zag had hij de vrouw in haar eigen diepste behoeften belemmerd en gekwetst. Zonder dat hij het besepte, had hij er moeite mee zijn vrouw te nemen zoals ze was. . . . , en zoals ze toch ook recht had te zijn.

't Doet zich ook op andere wijze voor. 't Zelfde probleem. Meermalen kan men

echtgenoten elkaar verwijten horen doen. Ze missen iets in elkaar, dat ze bij een ander wel hebben gezien. Bij voorbeeld: buurman die en die doet altijd dit en dat. En kennis die en die is altijd zus en zo. En dat doe jij nou nooit eens. Of: jij bent nooit eens zo. Alsof één mens alle goede eigenschappen en kundigheden in zich verenigen kan. Wie stil is van nature behoeft niet te proberen de gezellige kwant uit te hangen, omdat buurman dat zo goed kan. De man die voor zijn kleren niet zoveel aandacht heeft, behoeft niet te worden vergeleken met die kennis die er altijd zo piekfijn uitziet. De vrouw die een hekel aan naaien heeft en die d'r handen d'r ook niet naar heeft staan, moet niet worden afgemeten aan buurvrouw, die zulke mooie kleertjes voor haar kinderen maakt. Ik noem nu maar een paar eenvoudige dingetjes. Maar dikwijls gaat het over veel belangrijker zaken, waarover men elkaar verwijten maakt. 't Groeit soms uit tot een ernstig conflict. Natuurlijk proberen we met elkaars wensen zoveel mogelijk rekening te houden. Maar men mag geen mensen met elkaar vergelijken en aan elkaar afmeten. Dat is hoogst onbillijk. Ieder is in zijn aanleg en in zijn mogelijkheden verschillend. En ieder moet zichzelf kunnen en mogen zijn. Toch maakt men zulke vergelijkingen vaak. 'k Hoorde eens vertellen van een vrouw die haar man verweet dat hij niet stevig genoeg tegen zijn bemoeizieke moeder optrad. Nee, dan zijn broer, die pakte haar wel anders aan! De man had het enige juiste antwoord gegeven: Maar vrouw, zei hij, je bent niet met mijn broer, maar met mij getrouwd.

Ja, 't kost ons toch wel dikwijls moeite, om de ander te aanvaarden zoals hij is, vooral als het om zijn zwakke kanten gaat. Hoewel, 't kost ook al moeite als het alleen maar om iemands eigenaardigheden gaat. Wat hoorde ik laatst niet een stel vrouwen roddelen: Bij die en die was 't toch zo'n rommelte in huis. Nou ja, 't was er niet smerig. Maar veel zorg besteedde ze toch ook niet aan haar huis. 't Was er nou nooit eens alles netjes opgeruimd. En ze zat maar te lezen. Of achter de piano. Daar had ze wèl tijd voor. En die man van d'r. Dat die dat allemaal maar nam! Dat was trouwens ook zo'n rare. Zag d'r ook nooit verzorgd uit. Die scheen ook niet veel om z'n uiterlijk te geven. Maar een boeken dat ze hadden! Heb je dat wel eens gezien? Daar staken ze zeker al hun geld in.

Ik hoorde het gesprek toevallig. 't Was niet voor mijn oren bestemd en 't zou onbeleefd geweest zijn mij er in te mengen. Toch voelde ik wel de neiging in me opkomen om te zeggen: En wat dan nog? Waarom zouden ze niet leven zoals ze dat zelf graag willen? Ze doen er toch niemand kwaad mee? Die man kan net wel heel prettig vinden dat z'n vrouw musicert en van boeken lezen houdt!

En wat een zure kritiek heb ik niet gehoord op dat jonggetrouwde paartje. Het huwelijk heel sober in naaste familiekring gevierd. Niet eens een echte bruiloft. Maar wel samen op de huwelijksreis. Naar 't buitenland nog wel. En weer heb ik de neiging om te zeggen: Moeten ze toch zelf weten. Laat ieder toch 't leven inrichten zoals 't hem zelf het beste past. Zolang hij daar een ander niet mee schaadt, natuurlijk.

Wilt U nog zo'n geval, waarin mensen zich ergeren aan andere mensen, die 't leven op hun wijze hadden ingericht? 't Werd met schamperheid verteld: Die? Die zijn met vakantie. Met de auto nog wel. Ja, die hebben een auto! Daat gaat zij vier middagen in de week voor werken. Dan staat ze in een winkel. Anders kunnen ze die auto niet houden. En weer zou ik willen vragen: Mag het dan niet? Mogen mensen dan niet zijn zoals ze zijn en willen zijn? Alweer met die beperking: Zolang ze er een ander geen kwaad mee doen.

En och, deze dingen zijn allemaal nog niet zo erg. Hoewel! 't Is toch niet prettig voor de mensen die het betreft. En ze kunnen de menselijke verhoudingen toch wel ernstig schaden. Maar 't kan veel erger zijn, als men elkaar niet toestaat zichzelf te zijn. 't Kan tot hevige conflicten aanleiding geven. U zag dat aan 't geval van die man en die vrouw met hun — of eigenlijk zijn — zaak.

*
*
*

Op 't gebied van de geloofs- of levensovertuiging is dat al net zo. Je komt ze nog al eens tegen. Ouders, die van hun volwassen geworden kinderen niet verdragen dat ze anders over 't leven zijn gaan denken dan zij. 'k Herinner me het geval van een buitenkerkelijke vader en een dochter. 't Meisje wilde rooms-katholiek worden. Om haar verloofde. Maar toch ook omdat ze 't eerlijk meende. Omdat ze er door gegrepen was. Wat heeft dat niet een verzet bij de vader gegeven. En hoe is de verhouding tussen vader en dochter niet lange tijd zeer gespannen geweest. Om van de aanstaande schoonzoon maar niet te spreken. O zeker, 't kan pijnlijk zijn geweest voor de vader. Maar hij vergat weer helemaal, dat 't daar niet om ging. 't Ging om zijn dochter en om haar recht om zichzelf te zijn en 't geloof aan te hangen dat zij verkoos. 't Komt natuurlijk ook bij de overgang van 't ene geloof naar 't andere voor. 'k Heb eens een katholieke moeder horen zeggen: 'k Zou mijn dochter nog liever zien sterven, dan dat ze

met een protestant zou trouwen. 't Was gelukkig een voorbarige uitspraak, want de dochter had de huwbare leeftijd nog niet bereikt. Maar het is toch maar een kwalijke geestesgesteldheid om het probleem mee tegemoet te treden als het zich eens zou voordoen. De moeder ontnemt de dochter al bij voorbaat het recht om over eigen leven te beslissen. Zij wil haar dochter al bij voorbaat niet nemen, zoals ze eventueel wel eens zou kunnen zijn.

U ziet het. Een ander nemen zoals hij is, dat kost ons toch soms wel bijzonder veel moeite. 't Is ook dikwijls werkelijk moeilijk. En soms kost het zelfs pijn. Maar, we zullen ons die moeite en die pijn toch moeten getroosten, als we het werkelijk menen: dat de ander zichzelf mag zijn.

„Eerbiedig de ander in zijn anders-zijn”, las ik eens in een humanistisch geschrift. 't Zou een van de humanistische geboden voor het dagelijks leven kunnen zijn. Eis niet van een ander dat hij is zoals U. Sta een ander toe het leven in te richten zoals dat bij zijn eigen aard en aanleg past en zolang hij daar anderen niet mee schaadt. Verguis de ander ook niet omdat hij een andere overtuiging is toegedaan. Elk mens is een éénmalig voorkomend wezen met zijn eigen geaardheid en zijn eigen mogelijkheden. We doen hem tekort als we hem niet eerbiedigen in zijn eigenheid. We doen hem zelfs grote schade in zijn persoonlijke ontplooiing als we dwingen te zijn, te doen en te denken zoals wij.

't Kost wel dikwijls moeite...., de ander te nemen zoals hij is. Maar 't is die moeite waard.

C. H. SCHONK